מקומות באגרות הראי"ה

וסטקליף

אנגליה

נכתבו בו 3

igrot.shlomo-aviner.net

רקע

עיירת חוף באסקס שבאנגליה, ליד שפך התמזה. הרב קוק שהה בה בקיץ תרע"ט.

אגרות שנכתבו בוסטקליף – עם ביאור

3 אגרות, לפי סדר הכרכים. הביאור משולב בתוך נוסח האגרות: בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת. הוא אינו חלק מלשון האגרת

אגרות הראי"ה – כרך ג' – אגרת תתקס

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ו סיון (תרע"ט) - וסטקליף **נמען:** הרב י"ש

ראוי להספיד בכבוד את הרב הרכבי, אבל עיקר ההספד צריך להיות על הגאון ר' יצחק מפוניבז' שנפטר. על חירופי הכופרים 'אין קץ להשיב', אבל אולי יכתוב דברים אחדים.

עיקרי הדברים

- הספד הרכבי.
- עיקר ההספד לרב פוניבז'.
- תשובה לכופרים.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], כ"ו סיון וועסטקליף. [וסטקליף, עיירת נופש על חוף הים באנגליה]

ידידי הרב הגאון ר"ש[2] שליט"א[3].

קבלתי מכתביו, ומפני כמה טרדות הנני מקצר א) הרה"ח[4] הרכבי ז"ל[5] [אברהם אליהו הרכבי, שנפטר בתרע"ט; ראו (כרך ב', אגרת תרכז)] כדאי הוא ודאי להיות נספד בכבוד. אמנם ראיתי בעתונים שבעוה"ר[6] נפטר לב"ע[7] הגאון ר'[8] יצחק מפאניוועז ז"ל, [הרב יצחק יעקב רבינוביץ ("ר' איצלה פוניבז'ר"), שנפטר בתרע"ט] וראוי שהאי גברא רבא וגדול הדור בגדולת התורה יהי'[9] העיקר בההספד.

ב) ע"ד[10] חירופיהם ואפיקורסותם של פושעינו אין קץ להשיב כאולתם, בכ"ז[11] אולי אכתב בזה דברים אחדים בל"נ[12], והשי"ת[13] ישמחנו בישועתו וירומם קרן ליראיו ויחוס על שם קדשו וכבוד תוה"ק[14] ועם סגולתו להושיעם בקרוב תשועת עולמים, והי'[15] זה שלו'[16] כנה"ר[17] ונפש ידי"ע[18] דוש"ת[19] באה"ר[20],

הק' אברהם יצחק ה"ק

1. ב"ה - ברוך השם
2. ר"ש - רבי יוסף ש... - שם אדם
3. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
4. הרה"ח - הרב החסיד
5. ז"ל - זכרונו לברכה
6. שבעוה"ר - שבעוונותינו הרבים
7. לב"ע - לבית עולמו
8. ר' - רבי
9. יהי' - יהיה
10. ע"ד - על דבר
11. בכ"ז - בכל זאת
12. בל"נ - בלי נדר
13. והשי"ת - והשם יתברך

14. תוה"ק - תורתנו הקדושה
15. והי' - והיה
16. שלו' - שלום
17. כנה"ר - כנפשו הרמה
18. ידי"ע - ידידו עוז
19. דוש"ת - דורש שלומו ותורתו
20. באה"ר - באהבה רבה

אגרות הראי"ה – כרך ג' – אגרת תתקסב

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ד' תמוז (תרע"ט) - וסטקליף, על חוף הים **נמען:** הרב זלמן פינס

הרב קוק מתנצל על שתיקתו: חודשים סבל מחלה, ולבסוף נזקק לניתוח, ויצא במצב טוב 'בזכות תפילת רבים'. הרב קוק מטיל על הרב פינס ועל ד"ר אשר את הנהגת הוועד המרכזי בציריך, וכל קשר עם אגודות אחרות יהיה דרך הרב פינס. עדיין לא מצא קשרי מסחר בשבילו. בהלכה, על רש"י במכות ח: אף שסוכה גזולה כשרה, עשיית הסוכה עצמה מצוה (מברכים שהחיינו), אלא שאינה מעכבת, על דרך דברי ספר חרדים בעניין 'מצוות אינן צריכות כוונה'. תודה לוועד על מכתבם בזמן שהיה בבית החולים.

עיקרי הדברים

- מחלה וניתוח.
- הנהגת הוועד בשווייץ.
- הלכה: עשיית הסוכה.
- תודה על תפילות.

נוסח האגרת עם ביאור

בעה"י[1], ד' תמוז וועסטקליף, על כיף ימא. [וסטקליף; ראו (כרך ג', אגרת תתקס)]

שלו'[2] שלו' באהבה נאמנה לכבוד ידי"נ[3] הרב המאוה"ג[4] רב פעלים, הגביר המרומם סוע"ה[5] מוהר"ז[6] פינס [ראו (כרך ג', אגרת תתקמב)] שליט"א[7], וכא"ל[8] שלו' וברכה בכט"ס[9].

אחדשה"ט[10] במעמקי ידידות.

ידידי הנעלה, כמה אני צריך להתנצל על שתיקתי הארוכה, בין על ההפסקה של חילוף המכתבים בינינו בכלל מצד החבה הפרטית הנודעת בינינו, ובין מצד העניינים הכלליים העומדים על הפרק של הסתדרותנו הקדושה, שמצאנו בכתר"ה[11] אדם אחד מאלף [על פי קהלת ז, כח] אשר רוחו חודרת היא לטהרת עזוז קדושת המחשבה ורוממות התכונה אשר לשאיפתנו הכללית הקדושה, החובקת בקרבה את כל חמדת ישראל וכל תשוקת המית צפיית ישועתו, בהוה ובעתיד. אמנם התנצלותי חביבי התנצלות של אמת היא, כי ימים רבים של צער עברו עלי ל"ע[12] כמה חדשים מהחורף שעבר סבלתי מהמחלה, אשר סו"ס[13] הוזקקתי לניתוח בגללה, [ראו (כרך ג', אגרת תתקנו)] וב"ה[14] אשר ברחמיו הגדולים ובזכות תפילת רבים אשר היו עמדי סמכני ברוב חסדו, ויצאתי ת"ל[15] במצב מרוצה. ותקותי לד' שיחזקני ויאמצני לימים הבעל"ט[16], ויעודד את רוחי לעורר לבבות טהורות בעם ד', לרומם את הוד קודש ישראל לד' על אדמת הקודש, באורח שלו' וכבוד, בחבת אמת לכל מפלגות עם ד' הקרובים והרחוקים, הנחוצה מאד בדור יתום כדורנו, [על פי חגיגה יד: "דור יתום"] ד' ירחם ויחון פליטת עמו, ופליטת סופריו האמתיים המתחזקים בכנף מעיל תלמידיו של משה ספרא רבא דישראל, [על פי שמואל א טו, כז; "משה ספרא רבא דישראל" – סוטה יג] האומרים לבית יעקב לכו ונלכה באור ד', [על פי ישעיהו ב, ה] וזיו תפארת תורת חיים אשר נטע בתוכנו.

ועתה אקוה בע"ה[17] שיבואו עניני הסתדרותנו הקדושה יותר מסודרים, ומה שנוגע להועד ומשטריו במדינת שוייץ, אקוה שכת"ר[18] ואתו ידידנו הד"ר[19] אשער [ככל הנראה ד"ר אשר, ידידו של הרב קוק בנוישאטל שבשווייץ; ראו (כרך ב', אגרת תשלה)] כיד ד' הטובה עליהם ישאו את דגל הקודש הנושא עליו את הוד עז ד', ושאיפת ברכת השלו'[20] לכל עם ד', ולכל מפעליו בבנין שיבת שבותו, [על פי תהלים קכו, א] וכל העניינים שיהיו צריכים להיות נעשים ביחש לאגודות וסיעות אחרות הכל יהיה נעשה ע"י[21] אמצעות כתר"ה[22] שהוא המוציא והמביא והיו"ר[23] בהועד הצירי, [הוועד של "דגל ירושלים" בצירי] שהוא ועד המרכזי למדינת שוייץ, ועניני חלוקת העבודה, לפי הכשרון והנטיה הנפשית, והשפעת הסביבה של כל אחד משני בני היצהר הדגולים מרבבה [על פי זכריה ד, יד ושיר השירים ה, י] כ"ח במידתו הלא אינני צריך להתוות לפני כתר"ה, ובטחתי שיהיה קשר של מכתבים ושל פגישה מתמיד ביניהם לכונן מחשבות בעצת ד' אשר תקום, לרומם את דגל קדשנו ברוממות הוד עזוז אמיתתו, בעה"י. הרבה מאד יש לי לכתוב לכת"ר[24], אמנם עדיין לא פלטינן מחולשה וקשה לי לכתוב הרבה, ואחשוך הדברים לעת אחרת בע"ה, ומה גם שבני שי'[25] כתב כבר [בנו, הרצי"ה, ששב אז משווייץ ללונדון] איזה ענינים פרטיים, והם הם הדברים שעומדים כעת על הפרק מאד חפצתי לדעת מהטבת המצב המסחרי של כת"ר[26] חביבי, למורת רוחי אחרי חקירתי עדיין לא עלתה בידי חטיבה מעשית להציע לפני כת"ר בעניני קשרי מסחר מפה, מפני מעמד הזמן ושפלות המצב המסחרי בכלל.

בטחתי בחסד עליון שיכונן את עמדתו וירומם בכבוד את קרנו, ועטרת רחמים יעוטר בעושר וכבוד לאוי"ט[27] בכט"ס.

זכורני שכי'[28] כת"ר הערה ע"ד[29] רש"י[30] מכות ח' בסוגיא דחטיבת עצים רשות, [מכות ח: חטיבת עצים לסוכה היא רשות, ולא מצווה] עמש"כ[31] רש"י דהמצוה היא עשית הסוכה, ובאמת אין מצוה כ"א[32] הישיבה, וסוכת גנב"ך[33] כשרה. [סוכה ח: סוכת גויים, נשים, בהמה וכותים כשרה, אף שלא נעשתה לשם מצווה] אמנם קרא צריך לישב גם אליבא דב"ש[34] דס"ל[35] סוכה לשמה בעינן, וגם אליבא דב"ה[36] י"ל[37] כעין ד' סי' חרדים בענין הסברת מצוות א"צ[38] כונה ["ספר חרדים" לר' אלעזר אזכרי, מחכמי צפת: מצוות אינן צריכות כוונה] שאמר כלומר שהכונה מצדה היא מולעבדו בכל לבבכם, [על פי דברים יא, יג] אלא דס"ל שאינה מעכבת, וה"נ[39] י"ל דלא נפיק קרא מפשטיה, והעשיה מצוה היא, (ומברכים עלי'[40] שהחיינו), אלא שאינה מעכבת את ההכשר, ואפילו אם לא עשה מצות העשיה מקיים המצוה דישיבה, דל"ב לשם חובך, לדידן. [דלא בעינן לשם חובה] ויש לפלפל עוד בענין צריך לחדש בה דבר אם נחשב לעשי' ויש בזה שיטות שונות, וקשה לי כעת לבאר הדברים על בורים, ולחכם גדול בישראל כמר שליט"א הלא די ברמיזה כ"ד.

והנני מקצר כעת, וחותם בכל חותמי ברכות בהתעודדות בעוז ד' וצפית ישועתו, שירחם עם מרעיתו, ודם עבדיו יקום, [על פי דברים לב, מג] וקרן ירום ליראיו וחושבי שמו, המחזיקים במעוז תורתו, ומיחלים לחסדו, להאיר אור ישראל על אדמת הקודש, ובהר ציון תהי'[41] פליטה והי'[42] קודש, [על פי עובדיה א, יז] ודבר ד' מירושלים יצא על כל אפסי ארץ. [על פי ישעיהו ב, ג] והי' זה שלו' כנה"ר[43] ונפש ידי"ע[44] דוש"ת[45] באה"ר[46] ונאמנה,

הק' אברהם יצחק ה"ק

והנני בזה קובע את ברכת תודתי להדרת כתר"ה ולכ' מזכירנו הנכבד מר שעכטער [מזכיר ועד "דגל ירושלים" בצירך] נ"י[47] ולכללות ועדנו הנכבד על רגשי אהבתם אשר הראו לי במכתבם הנעלה, אשר עודדו בו את רוחי בעת צרתי בהיותי עצור בביה"ח[48]. [בבית החולים] והנני להם אסיר תודה, וברכת ד' תבוא על כל חברינו היקרים וכל הקשורים עמנו קשור נפשי, שברבים היו עמדי שהשתתפו בצערנו והתפללו בעדי תפילת ישרים. יהי ד' עמם וישלם פעלם בכפלים, וכל נגע ומחלה לא יקרב באהליהם, [על פי תהלים צא, י] ויאושהו מהרה ברוב עוז ותפארה בארץ חיים בארץ אבות אשר עיני כל ישראל אלי' לעולמים.

ידי"ע הנ"ל

---

1. בעה"י - בעזרת השם יתברך
2. שלו' - שלום
3. ידי"נ - ידיד נפשי
4. המאוה"ג - המאור הגדול
5. סוע"ה - סיני ועוקר הרים
6. מוהר"ז - מורנו הרב רבי שם שמתחיל באות ז (כגון זאב / זלמן / זכריה) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
7. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
8. וכא"ל - וכל אשר לו
9. בכט"ס - בכל טוב סלה
10. אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
11. בכתר"ה - בכבוד תורתו רום הדרתו
12. ל"ע - לא עלינו
13. סו"ס - סוף סוף
14. וב"ה - וברוך השם
15. ת"ל - תודה לא-ל
16. הבעל"ט - הבא עלינו לטובה
17. בע"ה - בעזרת השם
18. שכת"ר - שכבוד תורתו
19. הד"ר - הדוקטור
20. השלו' - השלום
21. ע"י - על ידי
22. כתר"ה - כבוד תורתו רום הדרתו
23. והיו"ר - והיושב ראש
24. לכת"ר - לכבוד תורתו
25. שי' - שיחיה
26. כת"ר - כבוד תורתו
27. לאוי"ט - לאורך ימים טובים
28. שכ' - שכבוד
29. ע"ד - על דבר
30. רש"י - רבי שלמה יצחקי
31. עמש"כ - עיין מה שכתבתי
32. כי"א - כי אם
33. גנב"ך - גוים, נשים, בהמה, כותים
34. דב"ש - דבית שמאי

35. דס"ל - דסבירא ליה
36. דב"ה - דברוך השם
37. י"ל - יש לומר
38. א"צ - אין צריך
39. וה"נ - והכי נמי
40. עלי' - עליה
41. תהי' - תהיה
42. והי' - והיה
43. כנה"ר - כנפשו הרמה
44. ידי"ע - ידידו עוז
45. דוש"ת - דורש שלומו ותורתו
46. באה"ר - באהבה רבה
47. נ"י - נרו יאיר
48. בביה"ח - בבית החולים

אגרות הראי"ה – כרך ג' – אגרת תתקסג

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ו' תמוז תרע"ט - וסטקליף **נמען:** ר' ב"ל דייכאווסקי

הרב קוק מודה על נכונות הרב ד"ר יונג לדרוש בבית הכנסת 'בעניין המאורע' (כנראה החלמתו). אשתו שולחת דרישת שלום ו'הכרת טובה עמוקה'.

עיקרי הדברים

- דרשת הרב יונג.
- הכרת טובה.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה, ו' תמוז, עטר"ת[1], וו"ק[2].

כ'[3] ידי"נ[4] המרומם הר"ב[5] ליב דייכאווסקי [ראו (כרך ג', אגרת תשנו)] שליט"א[6] וכב"ב[7] היקרים שי'[8] לאוי"ט[9]. שלום וברכה באה"ר[10].

מכתבו הנכבד הגיעני, והנני שבע רצון מנדבת רוחו של ידידנו הרב ד"ר[11] יונג [ראו (כרך ג', אגרת תתצט)] שליט"א לדרש בביה"כ[12] בענין המאורע, יפרס ד' עלינו ועל כל עמו ישראל ועל כל יצוריו את סוכת שלומו שלו, אמת.

והנני בזה חותם בברכת אה"ר[13] כנה"י[14] ונפש ידי"ע[15],

הק' אברהם יצחק ה"ק

הרבנית תחי'[16] דו"ש[17] כב"ב בכלל ובפרט ברוב אהבה והכרת טובה עמוקה.

הנ"ל

1. עטר"ת - השנה תרע"ט (1918/1919) - כתובה במילה "עטרת"
2. וו"ק - דורש פענוח
3. כ' - כבוד
4. ידי"נ - ידיד נפשי
5. הר"ב - הרב רבי שם שמתחיל באות ב (כגון בנימין / ברוך / בצלאל) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
6. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
7. וכב"ב - וכל בני ביתו
8. שי' - שיחיה
9. לאוי"ט - לאורך ימים טובים
10. באה"ר - באהבה רבה
11. ד"ר - דוקטור
12. בביה"כ - בבית הכנסת
13. אה"ר - אהבה רבה
14. כנה"י - כנפשו היקרה
15. ידי"ע - ידידו עוז

16. תחי' – תחיה
17. דו"ש – דורש שלום